

C-158 Green Deal Fair Meter

Betrokken partijen

- Liander N.V.
- Stedin Netbeheer B.V.
- Cogas Infra & Beheer B.V.
- Stichting Waag Society
- Amsterdam Smart City
- Minister van Economische Zaken
- Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu

Beschrijving initiatief

In de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet is vastgelegd dat de slimme meter gefaseerd wordt aangeboden aan consumenten en zakelijke kleingebruikers. Met de slimme meter worden verbruik- en meterstanden op afstand uitleesbaar voor de energieleveranciers en individueel beschikbaar gesteld per klant. De slimme meter is een van de verbeteringen naar een meer efficiënte, duurzame energievoorziening waar energiebesparing belangrijker wordt en decentraal opwekken van energie door klanten sterk zal toenemen. De aanbidding van de slimme meter sluit aan bij het derde Europese energiepakket dat bepaalt dat onder voorwaarden in 2020 minimaal 80% van de consumenten en zakelijke kleingebruikers zal beschikken over een slimme meter. Het voornemen is om medio 2014 over te gaan tot het grootschalig aanbieden van slimme meters door de netbeheerders in Nederland met als doelstelling om in 2020 100% van de huishoudens een slimme meter aangeboden te hebben.

Netbeheerders en Rijksoverheid hebben de rol van de netbeheerders bij het versnellen van de energieverduurzaming gemarkeerd in de Green Deal van Energie-Nederland met de Rijksoverheid. Hierin zijn investeringsafspraken gemaakt rond intelligente netten, energiebesparing, ruw gas en biogas en laadpunten voor elektrisch vervoer. De komst van de slimme meter markeert een technologische sprong van het energiesysteem in Europa. Het genereert tegelijkertijd nieuwe uitdagingen rond de benodigde elektronische apparatuur en bijbehorende productieprocessen. Op dit moment is er geen afdoende antwoord hoe de sociale problemen, zoals arbeidsomstandigheden en gebruik conflictmineralen en de ecologische problemen, zoals afvalstromen, uitputting schaarse grondstoffen worden voorkomen als gevolg van onze technologische vooruitgang. Uitgaande van een goede kennispositie en innovatief vermogen worden kansen gezien nieuwe vragen te stellen en in co-creatie met consumenten, leveranciers en overheid te komen tot nieuwe oplossingen op de genoemde sociale en ecologische problemen.

In diverse sectoren is er sprake van toenemende ketentransparantie. In de bouwsector worden nieuwe gebouwen steeds meer getagged om bouwmaterialen in de toekomst herleidbaar en herbruikbaar maken. In de vliegtuig- en automotieve industrie is materiaal- en productietransparantie omwille van veiligheid, aansprakelijkheid en herbruikbaarheid al vele jaren gemeengoed. De elektronicasector staat nog aan het begin van deze ontwikkeling. De snelle digitalisering van onze samenleving in combinatie met het nog geringe maatschappelijk bewustzijn, tekent de noodzaak van verandering. Partijen streven met deze Green Deal naar aansluiting op maatschappelijke ontwikkelingen als het verbod op gebruik van 'conflict-materialen' in de Verenigde Staten en de bewegingen rond Fair tin, FairPhone en Phoneblock. Brancheorganisatie Netbeheer Nederland heeft namens de Nederlandse netbeheerders schriftelijk bevestigd de uitvoering van deze Green Deal te ondersteunen. Netbeheerder Enexis heeft aanvullend schriftelijk bevestigd open te staan voor gesprekken over eventuele deelname.

De Fair Meter is opgebouwd uit gebruikte en maatschappelijk verantwoord verkregen materialen in een proces van maatschappelijk verantwoorde productie, gebruik en introductie van de slimme meter in samenwerking tussen afnemers (netbeheerders), leveranciers, consumenten en zakelijke kleinverbruikers met maximale transparantie over productsamenstelling en databeheer.

Resultaten

- De Green Deal Fair Meter heeft als doel alle facetten van het concept Fair Meter te ontwikkelen tot een businesscase waarin het concept wordt geoperationaliseerd en geëtaleerd. Zodat de beoogde uitrol van Fair Meters tijdig kan plaatsvinden. Gedurende het traject zal het inzicht groeien in de mate waarin de Fair Meter past in de beoogde implementatie van de slimme meter. Een negatieve beïnvloeding van die implementatie zal worden voorkomen.
- De partijen onderschrijven de ambitie dat de komst van de Fair Meter mondiaal in sociaal en ecologisch opzicht zal bijdragen aan een betere samenleving. Producenten en gebruikers van deze technologie zullen de sociale en ecologische schade in de productieketen minimaliseren en waar mogelijk ombuigen naar sociale en ecologische opbrengsten.
- De betrokken partijen stellen hiervoor gezamenlijk een uitvoeringsplan op waarin de hoofdelementen voor de ontwikkeling van de Fair Meter worden gepreciseerd en in ieder geval zal worden ingegaan op de nadere detaillering van:
 - co-creatie: de innovatie binnen het aanbestedingsrecht
 - transparantie: de ketentransparantie middels het grondstoffenlabel
 - circulariteit: minimale beslag op grondstoffen
 - de sociale verantwoordelijkheid en wederkerigheid: omgaan met arbeidsomstandigheden in de keten en wederkerige relatie met consumenten rond data-uitwisseling
 - de communicatie over de Fair Meter
 - onderlinge taakverdeling
- De partijen onderschrijven dat de genoemde ambitie uitsluitend kan worden gerealiseerd door nauwe ketensamenwerking tussen consumenten, leveranciers en producenten, kennisinstellingen en overheid.
- De partijen dragen elk vanuit hun eigen positie bij aan ruimte voor co-creatie en innovatie binnen de geldende regels van het aanbestedingsrecht.
- Partijen dragen elk vanuit de eigen positie bij aan het uitgangspunt dat vanaf 2015 elke slimme meter is voorzien van een 'grondstoffenlabel'.

Einddatum: December 2014

Inzet en acties partijen

- Liander, Stedin en Waag Society borgen elk vanuit de eigen positie, dat circulariteit maximaal als ontwerpprincipe is nageleefd bij iedere volgende, kostengeoriënteerde, productontwikkeling van de slimme meter in de keten.
- Liander, Stedin en Waag Society borgen dat het beslag op nieuw gewonnen grondstoffen van nieuw uitgeleverde slimme meters in 2020 minimaal is. De ambitie is dat in 2020 elke nieuwe uitgeleverde slimme meter voor meer dan 98% is opgebouwd uit gebruikte grondstoffen of materialen (designed for re-use).
- Liander, Stedin en Waag Society participeren in een gecontroleerd experiment met een omvang van ten minste 1.000 Fair Meters, waarbij het circulaire principe wordt uitgewerkt. Het experiment zal de Fair Meter in de etalage zetten en mede dienen als onderbouwing en praktische invulling van het uitvoeringsplan. Liander neemt het initiatief voor het experiment.
- Liander, Stedin en Waag Society borgen samen met ketenpartners dat bij alle werkzaamheden in de keten de afspraken de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens, de internationale arbeidsvoorwaarden- en arbeidsomstandighedenverdragen in acht worden genomen, zoals deze zijn geformuleerd door de International Labour Organisation.
- Waag Society neemt het voortouw om met een ontwerpexperiment rond datamanagement, belicht vanuit het perspectief van consumenten en zakelijke kleinverbruikers, aanbevelingen te geven voor verbeteringen rond dit thema.

Inzet en acties Rijksoverheid

- De Rijksoverheid faciliteert het samenwerkingsproces tussen partijen.
- De Rijksoverheid spant zich in om eventuele knelpunten in regelgeving weg te nemen als dit noodzakelijk en mogelijk is. Ook zal de Rijksoverheid bij overige knelpunten binnen haar bereik meezoeken naar oplossingen.
- De Rijksoverheid verzorgt verbindingen met relevante beleidsterreinen, zowel nationaal als internationaal. Zoals EU Horizon 2020 en de EU Resource Efficiency. De Rijksoverheid draagt het concept van een Fair Meter uit in relevante fora in nationaal en internationaal verband, met name in relatie tot het in artikel 5 genoemde experiment.
- De Rijksoverheid faciliteert, daar waar nodig en mogelijk is, in de nog nader te definiëren dialoogsessies met stakeholders en put daarbij onder meer uit haar ervaring met burgerparticipatie.
- De Rijksoverheid stelt haar expertise beschikbaar bij de nadere uitwerking van de aanbesteding van de Fair Meter.
- De Rijksoverheid neemt het voortouw in een proces dat moet leiden tot de formulering van een grondstoffenlabel voor de Fair Meter en zal daarbij zo veel mogelijk aansluiten bij de lopende ontwikkelingen omtrent de vormgeving van grondstoffenlabels.